

теризується різким збільшенням питомої ваги чинників, пов'язаних із використанням продуктів інтелектуальної діяльності, що проявляється в інтенсивній дематеріалізації економіки та зростанням питомої ваги нематеріальних активів у загальному обсязі ресурсів підприємства. Прискорення даного процесу зумовлене розширенням можливостей впровадження передових інформаційних технологій і когнітивних можливостей суспільства з їх використання. Основою економічного прогресу, забезпечення конкурентних переваг бізнесу все більше стають нові відкриття, винаходи, технології, принципово нові товари і послуги. Класичні уявлення про три основні фактори виробництва (земля, праця, капітал) все більше відходять у небуття. Зростаючу роль у забезпеченні економічного розвитку на всіх рівнях господарювання відіграють такі неофактори, як інформація, знання та пов'язані з ними інноваційні технології, сумарний вплив яких на кінцеві результати діяльності підприємства стає домінуючим.

У цих умовах найбільш прогресивна частина інтелігенції України знаходиться в стані активного пошуку виходу із ситуації, яка склалась. Для забезпечення нормального (в традиційному розумінні) функціонування економіки України необхідно, щоб запрацювали економічні закони, чого в умовах вкрай корумпованої економіки добитись досить проблематично. Тут важливо знайти «найважливішу ланку» ланцюга, вирішальний важіль, який би почав розкручувати маховик економіки. Таким важелем покликана стати інформатизація та демократизація суспільства, перетворення їх у вагомі чинники економічного розвитку. В реаліях сьогодення наведені об'єктивні і невідворотні процеси слід використати з максимальною ефективністю для оздоровлення економіки.

Самборський О. В.,

*канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ EVA ПРИ УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Основними векторами багатофункціонального впливу на бізнес поведінку діяльності підприємства є лояльність клієнтів, процес реалізації, ресурсна база, процес виробництва, інноваційна складова, інформаційно-організаційна структура підприємств-

ва. Якщо розглядати взаємозв'язок бізнес процесів та фактори які впливають на цілі і діяльність підприємства, то очевидно що фактори є умовами досягнення поставлених оперативних та стратегічних цілей підприємства, а бізнес процеси характеризують та забезпечують ефективність виконання поставлених завдань. В результаті такого поєднання можна говорити про комплекс базових показників, які об'єднані векторами впливу на бізнес процеси, та характеризуються ефективністю їх впровадження завдяки збільшенню ефективності від їх використання.

Показник EVA (Economic Value Added, EVA) — одна з найбільш популярних концепцій в області вартісно-орієнтованого управління, що дозволяє кардинально переглянути цілі та цінності компанії. Можливість проведення розрахунків як при оцінці інвестиційного проекту, так і показника діяльності підприємства за будь який період надає суттєві переваги в порівнянні з використанням традиційних показників. Ця перевага обумовлена тим, що концепція EVA базується на комплексному підході до трьох головних сфер управління:

- ❖ складання капітального бюджету;
- ❖ оцінка ефективності діяльності підприємства та його підрозділів;

- ❖ розробка оптимальної системи мотивації менеджменту.

Довгострокове створення вартості для інвесторів забезпечується першими двома сферами застосування концепції пов'язаної з адекватним і не трудомістким визначенням ступені досягнення певним проектом, підрозділами та підприємством цілей через оцінку ефективності компанії по збільшенню ринкової вартості. Це приносить вигоди як власникам та інвесторам, так і його працівникам.

EVA дозволяє менеджерам підприємства покращити даний показник двома шляхами: підвищенням прибутку або зменшенням позикового капіталу. В такому випадку у менеджера є мотивація до вивільнення не дозавантажених активів і зменшення оборотного капіталу. З фінансової точки зору показник EVA характеризує якість прийнятих управлінських рішень. Коли величина EVA позитивна і спостерігається позитивна динаміка цього значення, можна зробити висновок про те, що бізнес компанії збільшує багатство акціонерів, тоді як від'ємне значення та негативна динаміка EVA свідчить про його зменшення і неефективність діяльності менеджменту.

Разом з тим, показник економічної доданої вартості має певні недоліки через неможливість відображення майбутніх грошових потоків, а відповідно і приведену вартість. Визначаючи за допо-

могою цього показника лише прибуток поточного року, менеджери реалізують проекти з швидкою окупністю. Зростання EVA в будь-якому періоді може бути викликана чинниками, які мають негативний вплив у довгостроковій перспективі. Так скорочення деяких витрат призведе до збільшення показника у короткостроковій перспективі, а в довгостроковій перспективі такий підхід може призвести до послаблення конкурентних переваг компанії і призведе до зниження майбутнього значення EVA і навпаки.

Якщо EVA дозволяє визначити чи отриманий дохід перевищує вартість вкладеного капіталу, то метод бухгалтерського обліку ABC (Activity Based Costing) дозволяє ефективно вести облік витрат і калькулювання собівартості продукту даючи можливість оцінити його прибутковість. Так, за даним методом: по-перше витрати які традиційно розглядаються як фіксовані або накладні витрати повинні бути сформовані на причинно-наслідковій основі. Це тягне за собою призначення прямих і непрямих витрат на двох рівнях, від підтримки на рівні підрозділів до рівня продукту (або одиниці послуг). А по-друге, ABC розглядається як діяльність, а не фінансова категорія. Це дозволяє розділяти витрати за видами діяльності і підтримує якісне управління направлено на створення вартості. Таким чином, ABC призводить до «EVA», на основі видів діяльності, що дозволяє реалізувати функціонально-вартісного підхід, який можна вважати більш практичними в сучасних умовах.

Таким чином, EVA забезпечує взаємозв'язок між рішеннями, які забезпечують ефективність і вигоди, в якому основна увага менеджерів направлена на створення вартості. Такі комплексні показники допомагають зосередитися на виконанні менеджерами краще коли у них є інформація, наявність бізнес-моделі підприємства, показників роботи і розроблена системи показників оцінки діяльності підрозділів і працівників фірми. Враховуючи той факт, що вітчизняні компанії при побудові ефективної системи менеджменту орієнтуються на методики, які успішно зарекомендували себе у розвинутих країнах, розгляд методів вартісно-орієнтованого управління та обґрунтування можливості їх використання у діяльності українських компаній набуває особливої актуальності. Концепція EVA часто використовується західними компаніями як інструмент вимірювання ефективності підрозділів замість чистого прибутку. Це пов'язано з тим, що економічна додана вартість враховує не тільки кінцевий результат, але і те, якою «ціною» він був отриманий (який обсяг капіталу на це був витрачений). ABC і EVA є корисним інструментом, який може

допомогти компанії досягти великих успіхів у поточному динамічному і конкурентному бізнес-середовищі. Ці методи цілком доповнюють один одного, а ABC може допомогти менеджерам зрозуміти процес створення вартості і необхідний капітал, що вплине на наслідки їх рішень. Комплексність управління ефективною направлена на якісне поліпшення всіх стратегічних та оперативних рішень на різних рівнях управління за рахунок концентрації зусиль усіх учасників бізнес-процесів на ключових факторах створення вартості бізнесу та управління ними.

Семененко Т. М.,
*асистент кафедри міжнародного обліку і аудиту,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова стабільність є запорукою успішного та тривалого функціонування будь-якого підприємства, незалежно від форми власності, виду та масштабу діяльності, а її підтримка — основним завданням фінансового менеджменту. Останнім часом, як в науковому співтоваристві, так і серед інвесторів-практиків питанням фінансової нестабільності та неспроможності приділяється все більша увага. Статистика свідчить, що із сотні компаній, що почали свій бізнес одночасно, не більше двадцяти продовжують працювати через три роки після початку, а інші 80 протягом другого і третього року свого існування стикаються із труднощами, подолати які вони не в змозі. Динаміка американського та європейських ринків за 100 років підтверджує, що протягом 10 років виживає лише 4—5% компаній, причому дана закономірність не залежить від конкретної країни або рівня розвитку ринку.

Варто зазначити, що в умовах постійного розвитку економіки, змін конкурентних умов виникає потреба у проведенні глибокої діагностики підприємств з метою уникнення фінансової нестабільності та кризових явищ. Проте для проведення змістовної діагностики фінансового стану господарської одиниці виникає потреба у аналізі понятійного апарату. Підприємство — це складна бізнес-система, що постійно розвивається під впливом внутрішніх (мікроекономічних) і зовнішніх (макроекономічних) факторів. Обставини, що виникають, створюють певну економічну ситуацію, яка може позитивно або негативно відобразитись на фінансовому